

Rayat Shikshan Sanstha`s

Sadguru Gadage Maharaj College, Karad

(Autonomous)

**New Syllabus For
Bachelor of Arts [B. A. in Marathi]**

UNDER

Faculty of Humanities

B. A. Part - I (Semester - I and II)

STRUCTURE AND SYLLABUS IN ACCORDANCE WITH

NATIONAL EDUCATION POLICY - 2020

HAVING CHOICE BASED CREDIT SYSTEM

WITH MULTIPLE ENTRY AND MULTIPLE EXIT OPTIONS

(TO BE IMPLEMENTED FROM ACADEMIC YEAR 2024-25 ONWARDS)

: SYLLABUS
B.A.I, Semester I
Course Category- MAJOR MANDATORY

Course Name- रुजुवात : भाग १

Course Number- DSC-01

Course Code - MAR024-01

Marks- Semester End Exam : - 80, Internal Assessment- 20, Total Marks- 100
Total Credits 4, Teaching Hours 60, (Per Credit-15 Teaching Hours)

Course Learning Outcomes

या कोर्सच्या अध्ययनानंतर विद्यार्थ्यांना,

- १) मराठी वांग्मयीन परंपरा, साहित्यप्रवाह आणि साहित्यकृतींचा परिचय होईल.
- २) मराठी साहित्यातील विविध रचनाबंधांचा परिचय होईल. ३) साहित्याचे आकलन, विश्लेषण आणि अभिरुचीची दृष्टी विकसित होईल.
- ४) साहित्याच्या अध्ययनातून जीवनाच्या प्रेरणा कळतील आणि जीवनाचे आकलन समृद्ध होईल.
- ५) स्थळवर्णने, व्यक्तिचित्रणे यामधून माणूस आणि भवताल यांच्या परस्परसंबंधाचे आकलन होईल.
- ६) इतिहास, समाज, संस्कृती आणि पर्यावरण संवर्धनाचे डोळस भान येईल.
- ७) मराठीतील समृद्ध काव्यपरंपरेचा परिचय होईल.
- ८) लेखनाचे विविध आकृतीबंध अभ्यासून लेखन कौशल्य विकसित होतील.

विभाग घटक /युनिट

(Module)

विभाग १ : गद्य:१

- १) चिपळूणच्या छावणीतील पत्र: छत्रपती शिवाजी महाराज
- २) जुन्या महाराष्ट्रातील गावरहाटी: पां.चि. पाटील
- ३) हुजूरपागा : जनाक्का शिंदे
- ४) जिवंत मराठी : वि.द.घाटे

विभाग २ : गद्य:२

- १) मिटिंग : शंकर पाटील
- २) सांज : सखा कलाल
- ३) जंगलाचं देणं : मारुती चितमपल्ली
- ४) नांदेड ते हार्वर्ड : सुरज एंगडे

विभाग:३ गद्य: ३

- १) भारतात लोकशाही नांदो : डॉ .बाबासाहेब आंबेडकर
- २) देवराष्ट्र : यशवंतराव चव्हाण
- ३) तपस्वी आबालाल रहिमान
- ४) बाभूळबनातील सोनचाफा : एन. डी. पाटील

विभाग ४ पद्य : ४

- १) संत ज्ञानेश्वर -१) पैल तो गे कोकताहे २) रुणुझुणु रुणुझुणु रे भ्रमरा
- २) सावित्रीबाई फुले - १) तयास मानव म्हणावे का? २) राणी छत्रपती ताराबाई
- ३) बहिणाबाई चौधरी - १) मन २) अरे संसार संसार
- ४) भालचंद्र नेमाडे - १) रांगोळ्या २) आजी

संदर्भ सूची -

- १) एंगडे सुरज - साप्ताहिक साधना, १४ नोव्हें, २०२०
- २) कलाल सखा- सांज, मौज प्रकाशन ,मुंबई २०००
- ३) घाटे वि.द. - विचारविलसिते, मौज प्रकाशन, मुंबई १९७३
- ४) चव्हाण यशवंतराव - कृष्णाकाठ, रोहन प्रकाशन, पुणे २०१२
- ५) चितमपल्ली मारुती - जंगलाचं देणं, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर १९८५
- ६) चौधरी बहिणाबाई - बहिणाबाईची गाणी, सुचित्रा प्रकाशन, मुंबई २००४
- ७) नेमाडे भालचंद्र - देखणी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई २०२३ (सातवे पुनर्मुद्रण)
- ८) पवार सुधाकर - मराठी शाहितील पत्ररूप गद्य (१६५०-१७६०)शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर:१९७८
- ९) पाटील एन.डी.- बाभूळबनातील सोनचाफा, कालनिर्णय, संस्कृतिक दिवाळी अंक,२०१२
- १०) पाटील पां.चि.- माझ्या आठवणी, मौज प्रकाशन, मुंबई १९६४
- ११) पाटील शंकर - गारवेल, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
- १२) माळी मा. गो. व इतर (संपा) - भाई माधवरावजी बागल, (निवडक लेखसंग्रह) , महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ,मुंबई १९९८
- १३) माळी मा. गो. व इतर (संपा): सावित्रीबाई फुले समग्र वांग्मय, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई२०११
- १४) मून - वसंत व इतर (संपा) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर लेखन आणि भाषणे, खंड १८, भाग ३, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र साधने प्रकाशन समिती, उच्च आणि तंत्रशिक्षण विभाग, मुंबई, २००२
- १५) शिंदे जनाक्का - स्मृतिचित्रे (लेखमाला)साप्ताहिक, तरुण महाराष्ट्रा,पुणे १९४८- १९४९
- १६) श्री ज्ञानेश्वरी - महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ , मुंबई

B.A.I, Semester II
Course Category- MAJOR MANDATORY

Course Name- रुजुवात : भाग २

Course Number- DSC-02

Course Code- MARO24-02

Marks- Semester End Exam : - 80, Internal Assessment- 20, Total Marks- 100
Total Credits 4, Teaching Hours 60, (Per Credit-15 Teaching Hours)

• Course Learning Outcomes

या कोर्सच्या अध्ययनानंतर विद्यार्थ्यांना,

- १) मराठी वाङ्मयीन परंपरा, साहित्यप्रवाह आणि साहित्यकृतींचा परिचय होईल.
- २) मराठी साहित्यातील विविध रचनाबंधांचा परिचय होईल. ३) साहित्याचे आकलन, विश्लेषण आणि अभिरुचीची दृष्टी विकसित होईल.
- ४) साहित्याच्या अध्ययनातून जीवनाच्या प्रेरणा कळतील आणि जीवनाचे आकलन समृद्ध होईल.
- ५) स्थळवर्णने, व्यक्तिचित्रणे यामधून माणूस आणि भवताल यांच्या परस्परसंबंधाचे आकलन होईल.
- ६) इतिहास, समाज, संस्कृती आणि पर्यावरण संवर्धनाचे डोळस भान येईल.
- ७) मराठीतील समृद्ध काव्यपरंपरेचा परिचय होईल.
- ८) लेखनाचे विविध आकृतीबंध अभ्यासून लेखन कौशल्य विकसित होतील.

विभाग घटक / युनिट

(Module)

विभाग १ : गद्य १

१) शिवाजी महाराजांचे राज्य धर्मनिरपेक्ष होते - आप्पासाहेब पवार २) राजाराम महाराजांचा जिंजी प्रवास महेश तेंडुलकर

३) ग्रामीण खाद्यसंस्कृती -शाहू पाटोळे

४) आपण पृथ्वीचा अंश आहोत - चीफ सिपटल

विभाग २ गद्य:२

१) शब्दभक्तियोग - शिवाजीराव भोसले

२) दिवाळी- मुकुंद कुळे

३) पाण्याचं बोलणं - वसंत आबाजी डहाके

४) जांभूळ मास - सत्यजित पाटील

विभाग ३ गद्य ३

- १) बैल - जयंत पवार
- २) आगासवाडी- आनंद विंगकर
- ३) रेघोट्या: श्रीधर अंभोरे
- ४) कुमोदिनी काय जाणे तो परिमळ - भारत पाटणकर

विभाग ४ : पद्य

- १) संत तुकाराम - १) ओलें मूळ भेदी २) कन्या सासुर्यासि जाये
- २) रामवेशी - १) सुंदरा मनामध्ये भरली २) मठाची उठाठेव का तरी?
- ३) नामदेव ढसाळ - १) सुगी २) हिंस्त्र श्रवापद
- ४) भुजंग मेश्राम- १) यूनोत पाणी २)माणसाबद्दल

संदर्भ सूची -

- १) अदवंत म.ना. - पेंजण, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर
- २) अंभोरे, श्रीधर - रेघोट्या, राजसा दिवाळी अंक, पुणे२०१३ (पुनर्मुद्रण उर्मी,जालना २०१२)
- ३) कुळे मुकुंद - लोकरहाटी, मनोविकास प्रकाशन, पुणे २०१३
- ४) चीफ सिएटल - अमरपत्र (आम्ही पृथ्वीचा अंश आहोत) (अनु.) भागवत शोभा, कजा कजा मरु प्रकाशन, पुणे
- ५) डहाके वसंत - यात्रा, अंतर्यात्रा, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई२०१०
- ६) ढसाळ नामदेव - समग्र नामदेव ढसाळ , शेख मलिका (संपा) म.रा साहित्य आणि संस्कृती मंडळ , मुंबई, २०१७
- ७) तेंडुलकर महेश- किल्ले जिंजी, स्नेहल प्रकाशन, पुणे २०१३
- ८) पवार आप्पासाहेब - दिशा आणि ध्यास , आप्पासाहेब पवार गौरव समिती , कोल्हापूर १९७४
- ९) पवार जयंत - लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी, लोक वाङ्मय ग्रह मुंबई,२०२०
- १०) पाटील सत्यजित- कुब्र, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर२०२२
- ११) पाटणकर भारत , पाटणकर प्राची- झपाटलेले सहजीवन, परंपरा मोडणारी परंपरा, आर्ष पब्लिकेशन्स पुणे, २०२२
- १२) पाटोळे शाहू - अन्न हे पूर्णब्रह्म, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे२०१८
- १३) भोसले शिवाजीराव - कथा वक्तृत्वाचे, अक्षरब्रह्म प्रकाशन पुणे२००३
- १४) मेश्राम भुजंग- अभूज माड, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई २०१८
- १५) विंगकर आनंद- माणदेश -दरसाल दुष्काळ, लोकवाङ्मय ग्रह मुंबई२०१५
- १६) www.shridharambhore.blogpost.com

B. A. I, SEMESTER – I
Course Category: Open Elective
Course Name: मराठी भाषेचे अंतरंग(OE)
Course Number: OE01
Course Code:
Course Credits:
मराठी भाषेचे अंतरंग

या कोर्सच्या अध्ययनानंतर विद्यार्थ्यांना,

Course Learning Outcomes

- १) भाषाविषयक अभिरुची निर्माण होईल .
- २) भाषेचा इतिहास भूगोल आणि परंपरांचा परिचय होईल.
- ३) मराठी भाषेतील विविध लेखन प्रकारांचा परिचय होईल.
- ४) भाषा वापराच्या आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या व तंत्रज्ञान आधारित साहित्य लेखनाचे कौशल्य अवगत होईल.

विभाग घटक / युनिट

(Module)

विभाग १ भाषा समाज आणि संस्कृती

- १) भाषा म्हणजे काय ?- गणेश देवी
- २) भाषा आणि संस्कृती - ना. गो.कालेलकर
- ३) भाषा अभिरुद्धीची सामाजिक दृष्टी - श्री. म. माटे
- ४) भाषेतून दिसणारी स्त्री - आशा मुंडले

विभाग २ भाषानुभव

- १) सोनियाचा दिवस- दिनेश माहुलकर
- २) राजकारणी लोकांची भाषा- ग.ह. प्रधान
- ३) भाषा आणि तंत्रज्ञान- विवेक सावंत
- ४) देहबोली- अंजली पेंडसे

साधन सूची -

- कालेलकर ना.गो.- भाषा इतिहास आणि भूगोल , मौज प्रकाशन गृह, मुंबई २०००
- २) देवी गणेश - साधना ,बालकुमार विशेषांक, सप्टेंबर ऑक्टोबर २०२३
- ३) माहुलकर दिनेश - भाषेचे आणि भाषाभ्यासाचे विकसन, वृद्धी , राज्य मराठी विकास संस्था मुंबई२०००
- ४) मुंडले आशा- भाषेतून दिसणारी स्त्री, साधना १५ ऑगस्ट १९७४
- ५) माटे श्री.म.- भाषा अभिवृद्धीची सामाजिक दृष्टी, साहित्यधारा १९४३

- ६) प्रधान ग. प्र. - राजकारणातील भाषा ,भाषा आणि जीवन , उन्हाळा १९८५
७) पेंडसे अंजली - देहबोली नीळकंठ प्रकाशन , पुणे
८) सावंत विवेक - मराठी भाषेच्या संवर्धनासाठी माहिती तंत्रविज्ञान , शिंदे रणधीर ,(संपा) साहित्य संस्कृती आणि भूमिका (कौतिकराव ठाले पाटील, गौरव ग्रंथ) शब्द पब्लिकेशन मुंबई२०२४

संदर्भ सूची -

- १) काळे अंजली (संपा.) -निवडक भाषा आणि जीवन
२) कुलकर्णी म.बा. शब्दचर्चा, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
३) गवळी अनिल- मराठी भाषा आज आणि उद्या, दर्या प्रकाशन, पुणे
४) पुंडे द.दि. - भयंकर सुंदर मराठी भाषा, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई२००४
५) प्रधान ग.प्र. - राजकीय व्यक्तिमत्वे आणि त्यांची भाषा - साधना प्रकाशन, पुणे ,जुलै२००६
६) भाषा आणि जीवन - मराठी अभ्यास परिषद, पुणे
७) डहाके वसंत व इतर (संपा.) वैचारिक गद्य- शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर २०१०
८) शेख यास्मिन- मराठी शब्द लेखनकोश , हार्मिस प्रकाशन, पुणे

B. A. I, SEMESTER – II
Course Category: Open Elective
Course Name: साहित्याची रूपे (OE)
Course Number: OE01
Course Code:
Course Credits:
साहित्याची रूपे

या कोर्सच्या अध्ययनानंतर विद्यार्थ्यांना,

Course Learning Outcomes

- १) मराठी भाषेतील प्राचीन व आधुनिक मराठी साहित्यरचनांचा परिचय करून देणे.
- २) मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांचा परिचय घडवून देणे.
- ३) साहित्यलेखन आणि वाचनविषयक विद्यार्थ्यांमध्ये अभिरुची निर्माण करणे .
- ४) आधुनिक तंत्रज्ञान आणि त्याच्या सहाय्याने निर्माण झालेल्या साहित्य रचनाप्रकारांचा परिचय करून देणे.

विभाग घटक / युनिट

(Module)

विभाग १ साहित्याची रूपे १

- १) निवडक गाथा- गाथासप्तशती अ) शतक ३ गाथा क्र ४, आरसा क्र १७, सन्मित्र क्र. ३०, चारुदत्त क्र ३५ विष व अमृता, क्र ५३ मृदंग.
- आ) शतक ४ गाथा क्र १२ गंधोदक, क्र ३६ पहारा, क्र ८० सत्पुरुष लक्षण, क्र ८७ पृथ्वीप्रदक्षिणा, क्र.९४अप्राप्य
- इ) शतक गाथा आणि क्र ६ बळीबंध, क्र १९ बोराचा गुच्छ, क्र २१ निवृत्ती, क्र. ३१ उन्मळून, क्र ३२ कोणासाठी
- २) दोन लीळा - १) लोणार कुंडी राजेया दर्शन...२) महादाइसा निर निरूपण...म्हाडंभट
- ३) शाहू महाराजांच्या शिक्षणविषयक चळवळी - आण्णासाहेब लठ्ठे
- ४) स्मशानातील सोनं - अण्णाभाऊ साठे

विभाग २ साहित्याची रूपे २

- १) शोध ईशान्य भारताचा- राजा शिरगुप्ते (रिपोर्ताज)
- २) रस्त्याचं ऋण - समीर गायकवाड (ब्लॉग लेखन)
- ३) मन संसारी लागत नाही- शर्मिष्ठा भोसले (अनुभवकथन)
- ४) भेटत गेलेले गांधीजी- अनिल अवचट (व्यक्तिचित्रण)

साधन ग्रंथ-

- १) अवचट अनिल- शिकविले ज्यांनी, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई
- २) गायकवाड समीर - रस्त्याचं ऋण, लोकसत्ता,दि १५ डिसेंबर २०१८

- ३) जोगळेकर सदाशिव (संपा.)- हाल सातवाहनाची गाथा सप्तशती, प्रसाद प्रकाशन, पुणे १९५६
 - ४) डांगळे अर्जुन व इतर (संपा.) अण्णाभाऊ साठे, निवडक अण्णाभाऊ साठे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई २०२३
 - ५) भोसले शर्मिष्ठा - रिंगण , संत गोरा कुंभार, विशेषांक , आषाढी -जुलै २०१८
 - ६) लठ्ठे अण्णासाहेब- श्रीमंत छत्रपती शाहू महाराज यांचे चरित्र, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
 - ७) शिरगुप्ते राजा,- शोधयात्रा ईशान्य भारताची, साधना प्रकाशन , पुणे २०१२
- संदर्भ ग्रंथ -
- १) अवचट अनिल- स्वतःविषयी, मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे
 - २) अवचट अनिल -निवडक अनिल अवचट, मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे
 - ३) कोलते वि.भि.- महानुभाव तत्वज्ञान ,राहुल प्रकाशन, छ.संभाजीनगर
 - ४) गवळी अनिल- मराठी भाषा आज आणि उद्या, दर्या प्रकाशन, पुणे
 - ५) गायकवाड समीर- झांभळ, मनोविकास प्रकाशन, पुणे २००२
 - ६) गायकवाड समीर - खुलूस, रोहन प्रकाशन ,पुणे २०२२
 - ७) पवार जयसिंगराव (संपा.) राजर्षी शाहू स्मारक ग्रंथ, महाराष्ट्र इतिहास प्रबोधिनी, कोल्हापूर
 - ८) पाटील पद्मा - दिवाण बहादूर अण्णासाहेब लठ्ठे , श्रमिक प्रतिष्ठान, कोल्हापूर
 - ९) रेवडकर ऐश्वर्या - विजापूर डायरी, साधना प्रकाशन , पुणे २०२१
 - १०) शिंदे रणधीर (संपा.)- अण्णाभाऊ साठे साहित्य -समीक्षा, श्रमिक प्रतिष्ठान, कोल्हापूर २०१०
 - ११) शिरगुप्ते राजा -'न पेटलेले दिवे, साधना प्रकाशन, पुणे
 - १२) शिरगुप्ते राजा - शोधयात्रा ग्रामीण महाराष्ट्राची, साधना प्रकाशन, पुणे
 - १३) शेख यास्मिन - मराठी शब्द लेखनकोश , हार्मिस प्रकाशन, पुणे

B. A. I, SEMESTER – I

Course Category: Skill Enhancement Course

Course Name: व्यक्तिमत्व विकास आणि भाषिक कौशल्ये(भाग -१)

Course Number: SEC01

Course Code: **SMAR24-01**

Course Credits: 02 Teaching Hours – 30

Marks: Semester End Exam : 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50

या कोर्सच्या अध्ययनानंतर विद्यार्थ्यांना,

Course Learning Outcomes

- १) व्यक्तिमत्त्वाची संकल्पना, व्याप्ती आणि विकास यांचे आकलन होईल.
- २) व्यक्तिमत्व विकासासाठीची कौशल्य विकसित होतील.
- ३) वक्तृत्व वादविवाद कौशल्यावर प्रभुत्व संपादन होईल.

विभाग घटक / युनिट

(Module)

विभाग १ व्यक्तिमत्व विकास- संकल्पना व स्वरूप

- १) व्यक्तिमत्व विकास - संकल्पना
- २) व्यक्तिमत्व विकासासाठीचे घटक
- ३) Swot विश्लेषण आणि ध्येय निश्चिती
- ४) व्यक्तिमत्व विकास व भाषा
- ५) व्यक्तिमत्व विकास व देहबोली

विभाग २ श्रवण आणि वक्तृत्व कौशल्य

- १) भाषा, भाषिक कौशल्यांचे प्रकार
- २) श्रवण कौशल्य - श्रवणाचे स्वरूप, श्रवणाचे फायदे, श्रवणप्रक्रियेत अडथळा आणणारे घटक, श्रवण कौशल्य विकसित करण्यासाठी उपाय, ई- डिजिटल माध्यमांवरील श्रवण- उदा. ऑडिओ बुक स्टोरी टेल, कुकु एफएम इत्यादी अॅप
- ३) वक्तृत्व कौशल्य - स्वरूप, वक्तृत्वाची वैशिष्ट्ये, वक्तृत्वासाठी आवश्यक घटक, भाषण व व्याख्यान यामधील फरक, वक्तृत्वाची पूर्वतयारी- विषयाची निवड, व्यासंग, मुद्देसूद मांडणी, वक्तृत्वाची भाषा, देहबोली इ.
- ४) वादविवाद कौशल्य- वादविवादाची संकल्पना, वादविवादासाठी विषयाची निवड, वादविवादाची पद्धती, विषयाच्या दोन्ही बाजूंची जाणः, तार्किक मांडणी, खंडण-मंडण, प्रभावी सादरीकरण इ.
- ५) प्रात्यक्षिक कार्य

संदर्भ ग्रंथ -

- १) काळे कल्याण, पुंडे द.दि.,- व्यावहारिक मराठी, निराली प्रकाशन, पुणे, २००७
- २) कुलकर्णी य.प्र. व इतर,- व्यवहारिक मराठी पाठ्यपुस्तक, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन, पुणे १९८४
- ३) गडकरी श्रीनिवास, -चांगले सूत्रसंचालन कसे करावे, दिलीपराज प्रकाशन, प्रा.लि.पुणे
- ४) गवस राजन, शिंदे अरुण, पाटील गोमटेश, -भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१२
- ५) गोविंदकर लीला, पाटणकर जयश्री, -व्यावहारिक मराठी, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००४
- ६) ठाकरे केशव सीताराम, -वक्तृत्व कला आणि साधना
- ७) थोरात संजय, -वक्तृत्व, प्रतिभा बुक, इस्लामपूर
- ८) देसाई रवींद्र -प्रभावी भाषण कला, प्रफुल्लता प्रकाशन, पुणे,
- ९) नसिराबादकर ल.रा.- व्यवहारिक मराठी , मराठी भाषा विकास संशोधन संस्था ,कोल्हापूर, २०२३
- १०) भोसले शिवाजीराव- वैखरी, अक्षरब्रह्म प्रकाशन, पुणे

B. A. I, SEMESTER – II

Course Category: Skill Enhancement Course – II

Course Name: व्यक्तिमत्व विकास आणि भाषिक कौशल्ये (भाग - २)

Course Number: SE02

Course Code: SMAR24-02

Course Credits: 02 Teaching Hours – 30

Marks: Semester End Exam: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50

या कोर्सच्या अध्ययनानंतर विद्यार्थ्यांना,

Course Learning Outcomes

- १) वाचन कौशल्यावर प्रभुत्व संपादन होईल.
- २) व्यावहारिक, वैचारिक व सृजनशील लेखनाचे कौशल्य अवगत होईल.
- ३) भाषिक कौशल्यांचा व भाषिक सर्जनशीलतेचा विकास होईल. ४) भाषिक कौशल्यांचा माध्यमातून व्यक्तिमत्व विकास होईल.
- ५) रोजगाराच्या नव्या संधी प्राप्त होतील.

विभाग घटक / युनिट
(Module)

विभाग १ वाचन कौशल्य

- १) वाचन कौशल्य - स्वरूप, वाचनप्रक्रियेचे टप्पे, वाचनाचे महत्त्व, वाचनाचे प्रकार, वाचनदोष व त्यांचे निराकरण, आकलन
- २) अभिवाचन कौशल्य
- ३) स्टोरी टेलिंग
- ४) प्रात्यक्षिक कार्य

विभाग २ लेखन कौशल्य

- १) लेखन कौशल्य- स्वरूप, लेखन कौशल्य विकासाचे घटक
- २) लेखनाचे विविध प्रकार -व्यवहारीक लेखन, वैचारिक लेखन, सर्जनशील लेखन, (स्वरूप व पद्धती)
- ३) समाजमाध्यमांसाठी लेखन- ब्लॉग लेखन
- ४) इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांवरील लेखनाची नवी क्षेत्रे व स्वरूप
- ५) प्रात्यक्षिक कार्य

संदर्भ ग्रंथ -

- १) काळे कल्याण, पुंडे द.दि.,- व्यावहारिक मराठी, निराली प्रकाशन, पुणे, २००७
- २) कुलकर्णी य.प्र. व इतर,- व्यवहारिक मराठी पाठ्यपुस्तक, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन, पुणे १९८४
- ३) गडकरी श्रीनिवास, -चांगले सूत्रसंचालन कसे करावे, दिलीपराज प्रकाशन, प्रा.लि.पुणे
- ४) गवस राजन, शिंदे अरुण, पाटील गोमटेश, -भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१२
- ५) गोविंदकर लीला, पाटणकर जयश्री, -व्यावहारिक मराठी, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००४
- ६) ठाकरे केशव सीताराम, -वक्तृत्व कला आणि साधना
- ७) थोरात संजय, -वक्तृत्व, प्रतिभा बुक, इस्लामपूर
- ८) देसाई रवींद्र -प्रभावी भाषण कला, प्रफुल्लता प्रकाशन, पुणे,
- ९) नसिराबादकर ल.रा.- व्यवहारिक मराठी , मराठी भाषा विकास संशोधन संस्था ,कोल्हापूर, २०२३
- १०) भोसले शिवाजीराव- वैखरी, अक्षरब्रह्म प्रकाशन, पुणे